

Karantæne kan bremse konkursryttere

*Af professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet*

Det er desværre ikke helt ualmindeligt. En foretagsom person starter en ny virksomhed op i selskabsform. 6 måneder senere kan han ikke længere få det til at løbe rundt, så selskabet bliver erklæret konkurs. Nu var det egentlig en rigtig god ide, han havde – synes han selv. Som tænkt så gjort, han køber et nyt skuffeselskab og fortsætter sin gamle virksomhed blot ejet af det nye selskab. Denne gang går det i 1 års tid, men så må også selskab 2 dreje nøglen om – og før vi får set os om, har den selvsamme mand drevet den præcist samme forretning med ganske samme varelager i 10 år, men undervejs har virksomheden været drevet af 12 forskellige selskaber. Kan det lade sig gøre? Sagtens! Er det lovligt? Måske! Der er nogle, der vil kalde vores ovennævnte ven for »konkursrytter«, men det lyder ikke særligt tiltalende.

Der er stadig tilbagevendende historier om sådanne personer, og nogle af dem er ikke blot ualmindeligt uheldige, men planlægger ligefrem ved stiftelsen af selskabet, at det skal gå ned, når gælden er blevet stor nok, og han (for det er oftest en han) har snydt tilstrækkeligt mange mennesker. Det er svært for mange at forstå, at disse personer kan få lov at fortsætte deres selskabsstiftelse den ene gang efter den anden, uden at nogen tilsyneladende griber ind.

Dansk lovgivning opretholder imidlertid på dette to punkt to glimrende hensyn, hvis kombination dog kan give disse konkursryttere lidt for let spil.

Det første hensyn eller princip går ud på, at enhver borger skal have de samme rettigheder som alle andre borgere og at det at stifte selskaber og drive virksomhed er en borgerlig ret, som kun helt undtagelsesvist kan og bør tages fra én.

Det andet hensyn går ud på at understøtte igangsættere. Igangsættere er ikke nogle, der først blev opfundet for 20 år siden, men altid har eksisteret, ligesom der altid har været behov for dem. Det er dem, der får ideerne til nye virksomheder, nye forretningsområder, nye opfindelser. For at tilskynde sådanne mennesker til at stifte virksomhed er det imidlertid nødvendigt at sikre, at de ikke behøver at gå fra hus og hjem, hvis det går galt med virksomheden. Dette mål har man nået med en kombination mellem selskabslovgivningen og konkurslovgivningen. Har man stiftet et anpartsselskab eller et aktieselskab, hæfter man ikke personligt for den gæld, der bliver pådraget selskabet. Hvis selskabet går konkurs »opløses« dette simpelthen ved, at aktiverne i selskabet deles ud til kreditorerne. Når konkursbehandlingen er overstået, er selskabet forsvundet og med det også selskabets gæld. Alle er glade – lige bortset fra de kreditorer, der ikke har fået alle deres penge hjem i forbindelse med konkursbehandlingen. Ofte går det endda så galt, at der slet ikke bliver nogen penge at dele ud af til de såkaldt »simple kreditorer«.

Selvom der således er mange, meget fornuftige grunde til at have denne mulighed for at »smyge« gælden af sig, skal det naturligvis også være muligt at standse personer, der groft misbruger dette system – og det er det da også efter de gældende regler. Forudsætningen for, at man kan forhindre disse mennesker i at stifte nye selskaber, er efter de gældende regler, at

skyldneren (konkursrytteren) skal have gjort sig skyldig i noget strafbart, og at dette strafbare forhold skal begrunde en »nærliggende fare« for »misbrug« af den selskabsretlige hæftelsesbegrænsning f.eks. i form af overtrædelser af selskabs-, konkurs-, eller skattelovgivningen.

Forudsætningen for at anklagemyndigheden får rejst en straffesag i forbindelse med konkursrytteri er erfaringsmæssigt ganske lille. Dels kan det være vanskeligt at bevise, at skyldneren med vilje har påført sine kreditorer tab (så ville det kunne være enten bedrageri eller skyldnersvig) og dels er de forbrydelsestyper, der kan finde anvendelse, ret snævert afgrænset. Hertil kommer at forudsætningen for at politi og anklagemyndighed nogen sinde skal komme så langt som til at rejse en sigtelse er, at nogen (skifteretten eller (hyppigere) kurator i konkursboet) indgiver en anmeldelse mod skyldneren. Erfaringsmæssigt sker det sjældent, at kuratorer indgiver politianmeldelse. Politiet afviser hyppigt sagerne under henvisning til at de ikke har ressourcer til at efterforske, at det ikke på det foreliggende grundlag er klart, at der er begået noget strafbart, hvorfor de beder kurator om selv at foretage efterforskningen inden han eller hun kommer igen, eller også modtager de anmeldelsen, hvorefter der ikke sker mere. Det er naturligvis ikke af ond vilje, at politiet ofte afviser anmeldelserne eller knapt nok behandler sagerne, men højere prioriterede sager trækker de knappe ressourcer, og da der endvidere kun sjældent er tilstrækkeligt med midler i boerne til at kurator kan blive betalt for at efterforske – ja så er konsekvensen ofte, at der intet sker.

Denne tingenes tilstand er ikke tilfredsstillende. Det går ud over forbrugere, der ikke har mulighed for at se sig for, det går ud over de erhvervsdrivende, der leverer varer på kredit til konkursrytteren (selvom de måske engang imellem glemmer selv at se sig for) og det går ud over de almindelige erhvervsdrivende indenfor samme branche, der er nødt til at køre deres virksomhed med en sådan indtjening, at de løbende kan svare enhver sit. Vi har efterhånden fået beskyttet det offentlige som kreditor så godt og vel, idet SKAT har mulighed for at nægte at give skattekredit og i sidste instans nægte at tildele et SE-nummer, hvis den pågældende skylder i skatter og afgifter personligt eller gennem ældre selskaber. Denne nægtelsesmulighed er afskrækkende, men rummer imidlertid også den svaghed, at det er et rent administrativt instrument med de risici, der ligger i at overlade så vidtrækkende beslutninger til administrative medarbejdere, der hverken er vant til konkret bevisvurdering eller til at håndtere retssikkerhedsmæssige hensyn på samme måde som domstolene.

I erkendelse af det nuværende systems huller (for »begge« parter), var det måske på tide at lade sig inspirere af såvel den eksisterende svenske som den eksisterende norske lovgivning. I begge lande har man i dag givet skifteretterne adgang til at ikende »konkurskarantæne« henholdsvis »näringsförbud«, når visse betingelser er opfyldt.

Det vil også herhjemme være vigtigt at overlade den konkrete afgørelse til skifteretten. Den kender sine pappenhejmere blandt skyldnerne, men nok så vigtigt skal der være tale om konkret afgørelse på baggrund af en konkret vurdering i hver enkelt konkurs. Skræmmeeksempel er den norske model fra slutningen af 1970'erne, hvor man indførte en automatisk konkurskarantæne. Her blev medicinen langt værre end sygdommen, idet det ganske enkelt ikke længere blev muligt at få mennesker til at indtræde i ledelsen af (især) nødlidende selskaber.

En anden fordel ved skifteretten er, at den i forvejen (i større eller mindre omfang) er inde over konkursboet. Der vil således være tale om en ikke alt for ressourcetung løsning, der samtidig giver en tilfredsstillende retssikkerhed for alle parter.

Det vanskeligste vil naturligvis være at beskrive de betingelser, der ville skulle være opfyldt for at skifteretten kan træffe beslutning om en konkurskarantæne. Man bør ikke i den forbindelse fokusere på antallet af konkurser, men på den adfærd, der har ledt op til den enkelte konkurs.